

Zorgmogelijkheden tijdens de laatste levensfase

Wat is palliatieve zorg?

Wanneer er geen mogelijkheid meer is tot genezing, spreekt men over palliatieve zorg. Er zijn dan nog behandelingen, maar deze zijn vooral gericht op het verlenen van comfort. Hierin spelen een goede pijn- en symptoomcontrole een belangrijke rol, alsook aandacht voor psychologische, sociale en spirituele aspecten. Het doel van deze palliatieve zorg is niet het leven te verlengen noch te verkorten, maar wel om de best mogelijke levenskwaliteit te bieden voor u als patiënt en voor uw omgeving.

Palliatieve zorg kan zowel thuis, in het ziekenhuis, in thuisvervangende settings (zoals het woonzorgcentrum) en supportieve dagcentra aangeboden worden.

Deze brochure wil u wegwijs maken in het bestaand zorgaanbod. Zo krijgt u een samenvatting van de ondersteuningsmogelijkheden thuis en elders, financiële tegemoetkomingen en praktische mogelijkheden. Verder geven we aan waar meer uitgebreide informatie terug te vinden is.

We hopen dat deze brochure u en uw omgeving hulp kan bieden in het organiseren van uw laatste levensfase. Het tijdig bespreken van deze zorgmogelijkheden kan soms een ziekenhuisopname op het einde van het leven voorkomen. Uiteraard blijft u welkom in het ziekenhuis. Aarzel niet om contact op te nemen.

Welke ondersteuning kunt u krijgen?

Huisarts

De huisarts staat allereerst in voor uw medische opvolging, maar is eveneens een belangrijke gesprekspartner. We raden u aan om samen met een familielid een afspraak te maken met uw huisarts om uw laatste levensfase te bespreken. Wenst uw huisarts bijvoorbeeld dat u bij hoge koorts onmiddellijk naar spoed gaat of kan u hem/haar zelf contacteren? Is uw huisarts bereikbaar tijdens het weekend? Uw behandelende arts in het ziekenhuis zal uw huisarts automatisch inlichten en staat steeds klaar om u verder te informeren.

Palliatieve thuiszorg

Wanneer u thuis, in uw vertrouwde omgeving, wenst verzorgd te worden, spelen familie en vrienden een belangrijke rol. Tracht samen met hen te bespreken wat uw wensen zijn en wat praktisch mogelijk en voor iedereen haalbaar is. De zorg thuis kan worden ondersteund door professionele zorgverstrekkers. Weet wel dat professionele hulpverleners niet dag en nacht aanwezig kunnen zijn.

Thuis kunt u samen met uw familie worden ondersteund door de **palliatieve thuiszorgequipe**. Deze equipe kan helpen bij de verdere organisatie en coördinatie van de thuiszorg. Ze vervangt de zorgverlening van de thuisverpleging, gezinshulp of van uw familie niet, maar probeert hen in hun taak te ondersteunen. Deze equipe werkt nauw samen met uw huisarts, zodat ongemakken zoals pijn worden opgevolgd en behandeld. Daarnaast besteden ze aandacht aan het welbevinden van u en uw familie en bieden ze ondersteuning bij het afscheid nemen. Deze equipe is gratis en is er voor iedereen.

Hieronder vindt u het aanbod palliatieve thuiszorg in een aantal regio's.

Meer info kan u vinden op www.palliatievezorgvlaanderen.be.

Provincie Oost-Vlaanderen:

- Regio Aalst-Ninove-Dendermonde, tel. 053/21.40.94
- Regio Gent-Eeklo, tel. 09/218.94.01
- Regio Zuid-Oost-Vlaanderen: Levensende vzw, tel. 055/20.74.00
- Regio Waasland, tel. 03/776.29.97

Provincie Vlaams-Brabant:

- Regio Brussel-Halle-Vilvoorde: Omega, tel. 02/456.82.03
- Regio Leuven: Panal, tel. 016/23.91.01

Provincie West-Vlaanderen:

- Regio Westhoek-Oostende, tel. 051/51.98.00
- Regio Noord-West-Vlaanderen – Brugge, tel. 050/40.61.50 of 050/40.61.52
- Regio Zuid-West-Vlaanderen – Kortrijk, tel. 056/63.69.50
- Regio Roeselare-Izegem-Tielt-Torhout: De Mantel, tel. 051/24.83.85

Bij verzorging thuis heeft u als palliatieve patiënt recht op een **palliatieve forfaitaire premie** (ongeveer € 800, index), voor de kosten van geneesmiddelen, verzorgingsmiddelen en andere hulpmiddelen. De eerste maand ontvangt u de tegemoetkoming automatisch bij aanvraag van het **palliatief statuut**. De huisarts vult het formulier in en de huisarts of u bezorgt het nadien aan uw ziekenfonds. Na één maand kan deze premie een tweede maal aangevraagd worden. Indien men een palliatief statuut heeft, komt men automatisch in aanmerking voor: wegvallen van remgelden van huisarts, thuisverpleegkundigen en kinesitherapeut; zorgbudget voor zwaar hulpbehoevenden (ongeveer € 140, index); palliatief verlof (thematisch verlof) voor mantelzorgers (RVA); kortdurende zuurstoftherapie.

De **thuisverpleegkundige** neemt de verpleegkundige zorg op zich en kan meerdere malen per dag langskomen.

Gezinshulp/poetshulp kan worden georganiseerd wanneer huishoudelijke taken voor u of uw mantelzorger te zwaar worden. De financiële bijdrage is afhankelijk van uw inkomen.

Een **mantelzorger** is een persoon die langdurig en onbetaald zorgt voor een chronisch zieke, gehandicapte of hulpbehoevende. Dit kan een partner, ouder of kind zijn, maar ook een ander familielid, vriend of kennis.

Vrijwilligers zijn informele zorgverleners die ondersteuning bieden aan patiënten en hun naasten, voornamelijk op psychosociaal en praktisch vlak, als aanvulling op professionele zorg en ontlasting van mantelzorg.

Om goede zorg thuis te kunnen verlenen zijn vaak een aantal **praktische hulpmiddelen** nodig zoals een bed, rolstoel, urinaal, ... De meeste materialen kunt u huren of aankopen bij de uitleendienst of thuiszorgwinkel van uw ziekenfonds.

Om bovenstaande ondersteuning aan te vragen kan u informatie vinden **bij uw ziekenfonds of bij de sociale dienst van het ziekenhuis**.

Palliatieve eenheid

De palliatieve eenheid biedt ongeneeslijke patiënten zorg aan in hun laatste levensfase. Deze eenheid is verbonden aan een ziekenhuis. De behandeling staat niet langer centraal, maar wel de kwaliteit van leven en het comfort van de patiënt en zijn familie. Er wordt een huiselijke sfeer nagestreefd en bezoek is altijd welkom. De dienst legt zich specifiek toe op symptoomcontrole, psychosociale begeleiding en rouwvoorbereiding. U kunt er zowel tijdelijk als tot het levenseinde verblijven.

U kunt vanuit het ziekenhuis (tijdelijk) worden opgenomen op een palliatieve eenheid of van thuis uit, wanneer de zorg door familiale omstandigheden, pijn of andere symptomen niet (langer) haalbaar zijn. Een opname op deze eenheid kan worden georganiseerd vanuit het ziekenhuis of van thuis uit door uw huisarts of de palliatieve thuiszorg. De kostprijs is niet hoger dan bij een ziekenhuisopname en wordt vergoed door uw hospitalisatieverzekering.

U bent met uw familie steeds welkom om vooraf een kijkje te gaan nemen op een palliatieve eenheid.

De sociale dienst van het ziekenhuis kan samen met u op zoek gaan naar een palliatieve eenheid in uw regio (De Rank, Charon, De Haven...).

Supportieve palliatieve dagcentra

Het dagcentrum maakt het voor mensen met een levensbedreigende aandoening mogelijk om thuis te blijven en dus niet in een ziekenhuis of woonzorgcentrum te worden opgenomen. Het dagcentrum is open op weekdays tussen de kantooruren. Via aangepaste activiteiten en sociale contacten wordt de autonomie, het fysieke comfort en het psychologisch welbevinden van de persoon vergroot. Er is ondersteuning van verpleegkundigen, een arts, een psycholoog en vrijwilligers.

De sociale dienst van het ziekenhuis kan samen met u op zoek gaan naar een dagcentrum in uw regio (TOPAZ...).

Thuisvervangende settings

Ook in thuisvervangende settings zoals woonzorgcentra, psychiatrische zorgcentra, centra voor mensen met een beperking kan er palliatieve zorg geboden worden. Een palliatief team binnen deze setting kan dan ondersteuning bieden aan de patiënt, diens naasten, dit in samenspraak met de verpleegkundigen in de setting en de huisarts. Het is ook mogelijk dat de palliatieve thuiszorgequipe langskomt in deze zorgvoorzieningen ter ondersteuning van de patiënt, diens naasten en het zorgpersoneel.

Ziekenhuis

In elk ziekenhuis kan een patiënt beroep doen op een palliatief support team (PST). Het PST kan ingeschakeld worden op vraag van de arts, verpleegkundige, sociale dienst, patiënt of familie. Dit team bestaat minstens uit een palliatief deskundig arts, een palliatief deskundig verpleegkundige en een psycholoog. Ze begeleiden de patiënt die op een ziekenhuisafdeling wordt opgenomen of biedt andere zorgverleners in het ziekenhuis advies en/of ondersteuning. Ze kunnen op elke ziekenhuisafdeling worden opgeroepen en heeft expertise op vlak van pijn- en symptoomcontrole, psychosociale problemen, emotionele of spirituele vragen...

In het OLV-ziekenhuis wordt de palliatieve zorg ook aangeboden door het Oncologisch Support Team (OST) en kan ter ondersteuning de hulp van het PST worden ingeschakeld.

Loopbaanonderbreking/zorgverlof

Wanneer iemand uit uw omgeving graag loopbaanonderbreking wil opnemen om voor u te kunnen zorgen, kan de loopbaan kan volledig of deeltijds worden onderbroken. Tijdens deze periode heeft deze persoon recht op een vervangingsinkomen (RVA), dit inkomen varieert naargelang het voltijds of deeltijds onderbreken van het werk. De onderbreking start de 1ste werkdag in de week volgend op de aanvraag.

Het aanvraagformulier kunt u verkrijgen via de werkgever. Het medisch attest dat nodig is voor de aanvraag kunt u verkrijgen in het ziekenhuis.

Via de **online toepassing Break@Work** verneemt u snel en makkelijk op hoeveel maanden en/of dagen tijdskrediet, loopbaanonderbreking of thematisch verlof u nog recht hebt.

Verlof omwille van medische bijstand/zorgverlof kan worden opgenomen door een gezinslid of familielid tot de 2de graad. Of u hier recht op heeft, bespreekt u best met uw werkgever. Per aanvraagperiode kan dit opgenomen worden van minimum één maand tot maximum drie maanden. Het is mogelijk deze periode te verlengen tot 12 maanden (voltijdse onderbreking) of 24 maanden (deeltijdse onderbreking).

Palliatief verlof kan worden opgenomen voor de periode van één maand en kan mogelijks met twee maanden worden verlengd. Deze vorm van loopbaanonderbreking kan niet worden geweigerd door de werkgever, ongeacht de relatie tot de patiënt. Noch de identiteit van de patiënt, noch diens ziekte moet worden vermeld.

Wanneer iemand loopbaanonderbreking/zorgverlof neemt, ontvangt men een vervangingsuitkering van de RVA. Deze uitkering kan aangevuld worden met een extra maandelijks **Vlaamse Aanmoedigingspremie**, in totaal 12 maanden tegoed. Deze premie is afhankelijk van de sector waarin men werkt en de mate waarin het werk wordt onderbroken (voltijds of deeltijds). Hiervoor dient u zelf een aanvraag in te dienen bij de Vlaamse overheid, met documenten van de personeelsdienst.

Nuttige links

Op de website van uw mutualiteit vindt u veel informatie terug.

Andere interessante websites zijn:

- www.olvz.be (website van het ziekenhuis)
- www.palliatievezorgvlaanderen.be
- www.palliatieve.org (palliatief netwerk Oost-Vlaanderen)
- www.forumpalliatievezorg.be (palliatief netwerk Brussel-Halle-Vilvoorde)
- www.komoptegenkanker.be/wat-we-doen/zorg/palliatievezorg
- www.leif.be (Levens Einde Informatie Forum)
- www.rva.be (info betreffende loopbaanonderbreking)
- www.vlaanderen.be/vlaamse-aanmoedigingspremie
- <https://www.mantelzorgers.be/nl>
- <https://www.levenseindeapp.be/nuttige-adressen>
- <https://www.breakatwork.be/breakatworkNI.html>

Disclaimer

De informatie in deze brochure is van algemene aard en is bedoeld om u een globaal beeld te geven van de zorg en voorlichting die u kunt verwachten. In iedere situatie, en dus ook de uwe, kunnen andere adviezen of procedures van toepassing zijn. Deze brochure vervangt dus niet de informatie die u van uw behandelend arts reeds kreeg en die rekening houdt met uw specifieke toestand. Zijn er na het lezen van deze brochure nog vragen schrijf deze eventueel op en bespreek ze in ieder geval met uw behandelend arts.

Versie augustus 2024

Goedgekeurd door het Oncologisch Support Team